

MONITOR

GASETA NACIONAL DE POLITICA, D'ART I DE LITERATURA

Redacció i Administració: Angels, 22 i 24 - Barcelona

ANY I. N.º 3

Març de 1921

Sitges, dia 31

MONITOR

A "La Voz" de Madrid Luis Araquistain, sota el títol "Un català peninsularista i lliure", publica un article part del contingut del qual escau de comentar en aquest editorial. A la secció *Revista de la Premsa* completem el comentari.

Segons el distingit publicista, la seva simpatia és per als que reemplaçant llur catalanisme pel peninsularisme, no es reclouen en llur país—el nostre, Catalunya;—per als que realitzen la Catalunya ideal d'ell que és també el seu ideal "de totes les regions espanyoles", això és, d'envair en irrupció damunt la resta de la Península en una noble ambició de conquesta. Creu el senyor Araquistain, com antany el senyor Unamuno, que les diverses parts d'Espanya han de vessar-se en les altres, transfondre's, entrecruar-se, i només aleshores serà possible l'unitat ibèrica.

Com comprendran els lectors i amics de "Monitor", aquest ideal dels espanyols seleccionats i lliures té en la seva expressió lexicogràfica una similitud amb l'ideal que ve exposant aquesta gasetà des del seu primer número. En

el fons però hi ha una divergència essencial. Luis Arasquítain parteix del fet d'una Espanya-Estat en la qual s'hi conté una Catalunya-Regió, com s'hi conté una Albacete-Provincia. "Monitor" parteix del principi d'una Catalunya-Nació que vol alliberar-se de l'Espanya-Estat per a constituir una Confederació-Imperi. Segons "Monitor", perquè es realitzi aquesta unitat peninsular cal que en la seva estructura actual, desaparegui Espanya. També des del seu primer número aquesta gasetà ve propugnant per la llibertat de Catalunya com a iniciació d'un període constituent d'una lliga de nacions peninsulars federades per a la comú i mútua defensa territorial i per a la màxima garantia de llur llibertat nacional. El vessament de Catalunya damunt la Península que nosaltres defensem amb el nom d'expansió, no és possible si abans Catalunya no obté la independència exigida per aquest vessament i aquella transfusió que el senyor Araquistain demana.

La tasca, doncs, dels esperits lliures i de les intel·ligències obertes d'Espanya que aspiren a una àmplia solidaritat ibèrica, no és pas de demanar que ens ampliï en la llengua llur ans de reclamar davant els governants la llibertat nacional d'uns milions d'hòmens, en el present cas catalans, que amb voluntat unànime treballen i sospiren de l'alba al crepuscle per a l'obtenció de llur propi regiment col·lectiu.

POLITICA PENINSULAR

PER
JOSEP CARBONELL

El viatge d'Anfòs XIII

La premsa ha anunciat per a mig estiu vinent, el viatge d'Anfòs XIII d'Espanya a l'Amèrica ibera si l'ordre de la Península el permet. El projecte d'aquesta anada és tant vell com la dificultat que s'hi oposa. I, d'igual guisa que no s'ha fet res per remeiar la situació interior del país, tampoc no s'ha fet res perquè aquest viatge obceixi a un pla de política positiva en relació al qual s'obtingui un benefici. Perquè l'una cosa porta l'altra; i, tal com del rei Anfòs se'n vénen dient i celebrant a Espanya—i més a fora,—els mèrits personals però ningú no ha vist encara que sota el seu realme resurgís una pàtria nova, així el viatge a Amèrica serà, tal vegada, un èxit personal seu, però, col·lectivament, no creiem que aporti res de ferm, de consubstancial a l'esdevenidor comú del país, res que representi una etapa més, ben assegurada damunt altres realitats adquirides.

Qui afirma el mal afirma la feblesa i l'impossible. I aquesta situació interior, política, social de la Península no és el nostre mal primer i l'impossible per aquell assoliment de benefici que d'aquest viatge caldria esperar?

Un èxit personal, sí, pot augurar-se. Un èxit pel país, no. ¿Per què? Perquè no hi ha a Espanya un pla polític nacional ni interior ni exterior, o, millor, perquè Espanya nacionalment no existeix. La il·lusió que fa a alguns que per l'idioma oficial es puguin entendre amb mitja Amèrica, duu a creure en la possibilitat d'un mirable ibero-americà. I ningú no pensa que de miracles en política no se'n fan, que, per ventura el mal de l'imperi castellà fou allò que tingué de miraculós i si cerquem un exemple recentísim, l'exemple hel·lènic ens mostrarà que no refà l'imperi d'Alexandre, contra tota la realitat, la sola imaginació, l'únic voler o la gràcia d'un sol home.

¿Com és trista cosa el pensar, ara, en la crisi, la pèrdua del bell temps trascorregut! Quatre, cinc anys de guerra! L'estranger absorbit pel seu propi perill; la riquesa entrava a dolls a casa nostra. Fòrem neutrals i si el combat ens feia algun dany bé podia tolerar-se a canvi dels innúmers beneficis que també ens duia. El fet real era que conveníem a tothom; que podíem àdhuc, amenaçar tothom, que una decisió nostra era respectada i temuda i que ningú de fora no s'hauria preocupat gaire de les més radicals reformes que s'haguessin emprés a l'interior peninsular.

¿La neutralitat! Per a molts significà entrada pagada a un espectacle. A nosaltres, en els primers anys de guerra, ens feia basarda l'escandallar l'abís moral que acabaria de separar el nostre país, amb la seva falsa estructuració, amb la seva passivitat general, de la nova humanitat. I, no gens menys, la posició adoptada era segurament la millor, si l'haguéssim sabut fer activa, per a presentar-nos després al món com un poble nou. ¿N'hi hagué un intent d'això? Les veus advertidores dels mals temps que se succeïren, no mancaren. Però, la resta, més val no recordar-la, puix els actes que hom no sap amb civí valor de dur a llur darrera conseqüència no s'han ni d'intentar. Tota decisió mig completa és origen d'anarquia: digui's l'esdeveniment Assemblea de Parlamentaris, digui's Conferència de Versalles.

I d'aquell fet tothom és culpable menys aquell Pare i Mestre de tots, traspassat a uns instants decisius quan la veu unànime l'assenyalava el primer ciutadà de l'Imperi federat.

La neutralitat podia ésser com una cortina, com un compliment, com una distracció per al públic, mentre hom preparava l'escena. I l'escenari s'havia de preparar de guisa que l'infern de la postguerra no ens clogués absolutament en els seus cercles. La gran política és aquella que s'avança als esdeveniments, que aplica amb antelació les normes vitals de l'endemà.

¿Quins eren els problemes d'Espanya? N'hi havia de polítics. N'hi havia un de cabdal: el de la llibertat nacional de Catalu-

nya. Catalunya és apta per a exercir la sobirania. ¿Hi havia algun perill en regoneixer bonament aquesta major edat? No; ans una probabilitat de renaixença imperial per a la Ibèria. ¿Car quina orgoria, quin entusiasme, quina força s'obriran devers la comú grandesa ben tost Catalunya lliure podrà arbitrar els seus destins de nació! Cal haver viscut aquelles diades autonomistes per saber el que pot una multitud, un poble lliurat al lirisme patriòtic i exaltant la llibertat i la grandesa de la pàtria! Castella, la trista, no coneix aquests abandaments.

En aquells temps, Catalunya, àdhuc la Península, eren riques. Calia, doncs, emprendre aleshores la reconstrucció d'Espanya, la mateixa per la qual els àrabs navegaren fins a Saragossa i a Còrdova. Calia, després, quan els diversos nuclis hispànics haguessin estat organitzats de guisa convenient a la satisfacció de llur independència i a llur federació per l'obra màxima, arranjar a l'hora de la pau general del món, el problema galaico-portuguès. Portugal, a canvi d'aquell complement geogràfic, podia entrar a formar part de la confederació peninsular i constituir finalment la Lliga de Nacions ibèriques salvaguardia de la llibertat de cadascuna i promotora de la vera unitat peninsular. D'haver estat així verament que el viatge regi seria tant mateix diferent del d'ara. Però tot roman encara inèdit i, ara, potser mort abans de nat.

No gens menys, com que a la manera de pensar de "Monitor" en política interessa l'aprofitament de cada fet, de cada hora que passa perquè són ja la preparació de l'esdevenidor, caldria aconsellar al rei d'Espanya que el seu viatge a Amèrica no el limiti a la visita dels pobles del Sud. Que remonti el Pacífic fins a la ciutat d'hispana fundació de S. Francisco; que travessi, que visiti els Estats de l'Unió nord-americana, centre d'un gran corrent d'iberisme, amb la qual convé, i l'esdevenidor exigeix de lligar les mes cordials relacions; que vagi a Washington, que estigui a Nova York i que de retorn a la Península ibèrica entri per Lisboa.

D'ésser així, per ventura les coses canviarien i, a la meravella d'un Borbó capaç de comprendre i d'afirmar-se damunt la realitat peninsular, gosarem a dir que les portes dels destins d'Europa li serien obertes. No pas per a sembrar-hi la desolació ans per esdevenir contra tots els corcers d'Àtila, la més alta representació dels atributs clàssics de la monarquia occidental: la Pau i l'Ordre.

Nacionalisme imperial i fatalisme d'Estat

L'etapa parlamentària que clogué l'occisió del senyor Dato, es significà al Senat per un debat de política exterior, explanat al llarg de la discussió del Missatge de la Corona.

D'ambdós—mitsatge i debat—, en parlàrem extensament si de fer-hi referència no n'hagués passat ja l'avinentsa i, altrament, si les gloses que volíem fer-ne no tinguessin ja el seu lloc en les planes de "Monitor", on s'hi descabdella amb mètode el nostre programa ideològic.

No gens menys, i perquè ultrapassés la banalitat comú entre la que transcorregué el debat, —simple retorn de filies i fòbies en desús, oposicions al cabdillatge de partit,—com a gonfanons de dues forces en presència, —l'imperi peninsular que aspira a la plasmació i la vella concepció estatal que s'esgruna pel seu propi inanisme,—volem retreure ací el parlament del senyor Duran i Ventosa i impugnar uns mots, impropis del senyor ministre d'Estat, que els pronuncia.

Del discurs del senyor Duran i Ventosa, de la seva part final amb la qual remerorà al Senat l'aspiració constant i última del catalanisme nacionalista, no direm sinó que ens plauria de veure'l imprès en totes les llengües peninsulars i l'epítit i fixat profusament. Potser, ço que li falta al nostre ideal és, més que res, una seriosa, extensa ofensiva de propaganda. És de dordre, per exemple, que la idea imperial encesa ja en belles ments portugueses, catalanes i sudamericanes, no compti encara amb l'òrguen que en recullí tot l'esperit i n'administri l'esforç dels dirigents per a arribar ben tost a l'assoliment que s'atracà. La *Lliga Imperial*, propugnada per la nostra gasetà des de la seva aparició, amb un programa de les etapes a recórrer, amb els seus cicles de conferències i les seves publicacions gratuïtes d'estudis de

LITERATURA ESTRANGERA

PER
MARIA MANENT

Elegies i balades de Duhamel

Élégies és un llibre d'austeritat lírica, una confidència aspra, (aspra àdhuc en els moments de felicitat). A l'entorn del tema inexhaurible de "la presència humana", s'ha creat una escola poètica excellent. Però no creiem que els fruits d'aquesta escola arribin a superar la pregonesa d'humanitat que assoleix Duhamel en aquest llibre.

Un flameig de passió s'hi enlaira: però, sobre tot, un perfum de compassió. Una olor de mirra. Una olor de bosc tardoral en un món on la tardor fos perenne.

La lírica de Duhamel (àdhuc, repetim, en el fons dels moments de joia), té la música trista de "les amargues decadències"; la música d'aquella tristesa que, com diu Arnold Bennet, s'estatja en les pregones baumes del món. La joia hi és com una il·luminació de contrast, com un error del destí. El poeta hi allarga les mans àvides; però, en realitat, no es fa sinó una il·lusió de la joia.

S'abranda d'un goig primitiu damunt la terra:
Dormir, manger, boire à même l'orage,
Et, plus tard, aimer tout en haut du ciel,
A la cime du mont de schiste
Que veillent la neige et les nues!

Considera les coses amb una llei d'embriaguesa sensual; i, altres moments, considera la naturalesa com una apacible mitologia de serenitat i de calma, indiferent a les angoixes del cor humà:

Soucieuse des hameaux accrichés à ses mame-
lles,
La vallée ne comprend que sa parure et ses
devoirs;
Elle porte sans effort, au milieu de ses verdu-
res,
La prison, échouée là comme une arche de si-
lence.
La vallée ne connaît pas, même à l'heure où la
nuît règne,
Mille prisonniers qui pensent et se dévorent les
poings.

Hom no endevina fàcilment si aquesta indiferència és un conhort o un nou motiu de tragèdia:

Mais rien n'avait cessé d'être joyeux au monde,
Rien ne cessai d'aimer son destin solitaire,
Rien! J'en atteste un cœur, clément et sans co-
lère,
Mon cœur, sollicité comme le juge incorruptible.
Et la grande douleur de l'homme, dans la cham-
bre,
N'importunait pas même une plante timide
Que je verrai toujours, au bord de la fenêtre,
Fleurir avec effort dans une cendre aride.

Però Duhamel posseeix una tendència essencial a humanitzar les coses en el dolor. L'inflament de les angoixes humanes no es comunica a l'univers, que ja té la seva pròpia angoixa. La calma de la naturalesa, aquella joia indiferent que podia abrigar un conhort, s'és esvaïda. No hi ha entre el món i l'home un intercanvi de dolor: són dos mons adolorits i separats, hostils en certa manera:

Les arbres du jardin ne rêvent que d'eux-mêmes,
Le ciel bourru ne sait plus qui je suis.

El jardí, crispat sota la pluja, apar un rostre ultratjat que esdevé pàlid. L'aigua és trista. Tot el cel emigra enfuriat. No hi ha ni un gra de sorra que no sembli inquiet del seu propi destí.

Però la culminació d'humanitat, el valor més personal de Georges Duhamel el trobariem, dins aquest llibre, en les seves balades. L'austeritat d'expressió i l'emoció directa hi assoleixen una simplicitat i una força que ens evoca les millors cançons de gesta. La *Ballade de Fromentin Prunier* i la *Chanson de Roland* bateguen d'una mateixa palpitació lírica dins un llenguatge directe i primitiu. Gosàriem a dir que poques produccions modernes són més lluny de "la literatura" que aquestes quatre balades de Georges Duhamel.

25 cènts.

política general, geogràfica de les nacions peninsulars per les quals s'aspira a la *Confederació* i d'aquelles terres pròpies a la nostra expansió, de defensa territorial i naval, d'objectius comercials i industrials, iniciador d'empreses, és a dir, amb tot el pla de les institucions similars que tant contribuïren a la grandesa dels altres pobles que tenen la primàcia, s'imposa.

Contra aquest concepte que de la Península en té el nacionalisme imperial, el senyor ministre d'Estat alça l'espantall de la pobre Espanya exausta i resignada. El senyor ministre d'Estat, responnent al Comte de la Mortera qui culpava als grans partits històrics d'haver procurat, entre altres beneficis, el de l'expoli colonial, digué que les colònies s'havien perdut perquè fatalment s'havien de perdre! ¿Podien uns tals mots eixir de llavis d'un ministre responsable de la Corona? ¿És tolerable aquest fatalisme d'Estat? ¿A on conduirà aquest derrotisme d'altura?

És cosa el pensar-hi que dona calfred. Amb teories com aquesta ¿què són els governs respecte a l'Estat que administren, més que una mena de Comissions liquidadores?

El senyor ministre d'Estat no ha ben mesurat, segurament, les conseqüències lògiques dels seus principis. De dir que les colònies es perden perquè fatalment s'havien de perdre, a sostenir que tota nova segregació, àdhuc tot envaïment s'ha de tolerar perquè deu ésser un benifet que talment deu estar escrit que s'esdevingui, no hi ha més que un pas que en la vessant s'ateny depressa. I si tal cosa fos certa, ¿quines raons trobaria el senyor ministre d'Estat per a oposar-se als afanyos dels partits més radicalment separatistes?

Que el senyor Marqués de Lema, particularment, sigui fatalista, nosaltres no hi tindríem res a dir. Pot mol bé, ell, com nosaltres, com qualsevol ésser filosofant, creure que la història lluny d'ésser una ceació, es descabella obeeint fixament a una preestablerta fatalitat i que, essent endebedades el voler ultrapassar la trajectòria dels cicles, més val abandonar-se espectant a reconèixer l'inevitable tomb de les coses d'ací baix; àdhuc la veritat podria estar de la seva part. Però mentre formi part del Consell de la Corona, i dirigeixi un departament màxim com és el d'Estat, el senyor Marqués de Lema no pot interpretar la història, ni el present, ni l'esdevenidor de la Península com el producte fatal de causes que siguin per damunt la força, per damunt la intel·ligència, més enllà del geni de l'home. Com a polític i com a ministre responsable, tota altra doctrina que no neixi de la voluntat li està vedada.

Les Idees i les Imatges

Els Grecs, el Crist i Catalunya

(A Guerau de Liost).

¿És possible, avui, en arbre racial, fatalment més o menys bàrbar, l'empelt literària i plàstic del miracle grec?

¿Pot Catalunya intentar-ho?

¿Fins a quin grau?

Catalunya en reaparèixer en el lloc i categoria de nació neo-llatina que li pertoca, si les circumstàncies li són favorables, pot trobar-se, d'un moment a l'altre, en situació d'infantar un renaixement i no menys que el seu ajornat renaixement!

Els signes precursors semblen ja gemar en el camp simultani de la filosofia, de les lletres i de les arts.

El cabdal prestigi de la Hèllada (passada o no pel Laci) ha estat, com era de raó, tot-d'una invocat.

Però alhora, gairebé, ha estat també invocat el prestigi, directe o indirecte, d'un enorme fet transcendental: ens referim al fet, per als uns divinalment homenal i per als altres homenalment diví, del Crist: fet, per uns i altres, considerat com el solc divisor de la història cronològica, ètica i estètica del nostre món civilitzat.

"Heu-vos aquí,—ha escrit, darrerament, un mestre admirat en consubstancial prosa catalana,—dos ideals ben diferents, entorn dels quals floreixen dues arts, dues literatures en tendències en força punts oposades."

Dualisme palès.

Correspon, doncs, en conseqüència, i per separat, a Jesucrist ço que, directament o indirectament, és de Jesucrist, i a la Grècia ço que, directament o indirectament, pertany a la Grècia?

Evidentment.

Però és faedora cosa (anàvem a dir és preferible cosa) una volta encara assajar-ne una suprema combinació.

L'oposició de principi, entre ambdues sereñes i lluminoses forces espirituals (la cristiana i l'hèllena) els renaixements italià, francès i espanyol,—al través de llurs respectives espesses i turbulentes sabes ètniques,—n'inten-

taren i n'assoliren una resultant d'original i fecunda harmonia.

...Precedent, certes, d'una significativa exemplaritat.

JOSEP MARIA JUNOY.

Jocs d'Escites

M. Lucien Dubech, a l'"*Action française*" ha escrit, darrerament, a propòsit de la Rússia en general

Política Occidental

PER

JOSEP CARBONELL

La Pau idealista de Wilson i la Pau americana L'error de França

França ha estat injusta amb Mr. Wilson i, malgrat totes les raons que s'aportin a la demostració de la seva culpabilitat per la pau establerta, al seu esguard i a l'esguard d'Amèrica s'ha comportat, es comporta encara amb completa manca de seny, de vidència i d'esperit. Caires, no gens menys ben peculiars del vell geni polític de França! Al President, als seus principis, els patriotes francesos els acusen massa d'haver-los estraït el guany de la pau conquistada amb la millor sang; d'haver compromès en ares dels seus idealismes la salut, la seguretat futura de llur pàtria que resta, després d'esforçar-se fins a l'exhaustió, sota les mateixes amenaces, més o menys llunyanes, en què es trobava ara fa deu anys.

La mateixa desmesurada irreflexió, la mateixa manca de savi encarrilament que dictà l'elogi i el clam esperançat en la persona i els principis del President, quan la seva decisió coronà amb l'ajuda americana l'esforç inaudit de França, hom la retroba en el propinament dels vituperis d'ara, cecs, irraonables, contraproductius, sense demà. O ¿és que es vol amagar la confessió del propi error?

Perquè, ço que fora verament interessant és de saber fins a on la pau de Versalles és una pau de principis, de principis wilsonians, en conseqüència, si són ells els que han menat a la trista situació actual i, si és Wilson el culpable de la nostra dissort continental. Cosa aquella que d'ésser certa, tampoc abocaria tota la responsabilitat damunt el President; puix ¿com podria ésser ell únicament el culpable si els comentaristes més autoritzats dels Consells de la Conferència ens el mostren plegant-se sempre, per manca de preparació, a les exigències, ja sigui del geni de M. Clemenceau o a la subtil finor de Lloyd George? (1) I, ¿com podria ésser ell responsable d'uns acords anònims? Wilson és culpable, només, de la seva feblesa i perxò, únicament perxò, pot Amèrica demanar-li comptes de la mixtificació que s'ha fet de la missió que el portà a Europa. Des del nostre punt de vista el Senat americà que s'ha negat d'acceptar la pau de Versalles ha estat més wilsonià que el propi President. Però, és cosa aquesta que ja la tractarem més tard, puix així resta confosa i es presta a equívocs.

Les lectures que fins avui portem fetes de cròniques i de crítiques entorn d'aquesta qüestió, ens permeten de fixar un criteri de ço que li esdevingué a Wilson i a les seves doctrines de seguida que posaren els peus a Europa, és a dir, de seguida que cessaren d'ésser bandera de guerra. Wilson venia amb uns principis, amb unes bones intencions inarticulades, de l'estatificació de les quals, de l'adaptació de les quals a la realitat present i històrica depenia el seu bon èxit. Wilson no vesllumà, però, malgrat d'ésser professor d'història, l'ordre continental en què s'havien d'encarnar els seus principis i restà a mercè, ell, les seves doctrines i Amèrica, (i això sol bastaria per a explicar el duel del Senat americà i el President), de dues forces, activa l'una i perillosa per a Nordamèrica i inactiva, des del punt de vista nacional, l'altra,—l'influx de la qual hauria agradat i beneficiat al poble nordamericà— (2) per dissort del nostre continent. Havem volgut dir: la diplomàcia anglesa i la història i l'esdevenidor d'Anglaterra i la diplomàcia francesa i l'esdevenidor de França. Dues forces, vulgues que no rivals, mentre ambdues existeixin, mentre com ja ens hi doblegarem nosaltres, l'una no es doblegui al poder de l'altra,—les demostracions d'aquesta veritat són quotidianes—, encara que momentàniament ho oblidés França. La diplomàcia anglesa féu de la pau wilsoniana

i del Bolxevisme en particular, aqueixes clarividents iròniques paraules:

"Nous savons fort bien comment tournent ces petites plaisanteries: ça commence par l'amour universel et ça finit par la Garde Chinoise."

...Però no és l'aberració de l'anècdota Lenin ço que més ens interessa, als contra-revolucionaris, estudiar, condemnar i combatre; sinó l'error pregon inicial de Tòlstoi, —aqueix "Rousseau de l'Asie", com l'ha justament adjectivat M. Dubech.

sisteix ell, i tot seguit la resposta: No.

És cosa clara, evident, que si Amèrica hagués obeït únicament al seu interès, hauria obert en qualsevol instant dels dos primers anys de guerra el seu foc al costat d'Alemanya. Si no hagués estat més que l'interès el mòbil d'Amèrica, Wilson en 1914 o 1915 es trobava enfront el mateix dilema que Madison en 1812, i com ell hauria obtat, potser, per a afavorir els pobles del continent,—aquesta vegada els imperis centrals—, o sigui aquells a qui li convenia més mantenir (tot l'interès de Nordamèrica estava d'aquesta banda), contra la permanència d'aquella altra supremacia que avui com ahir li és noïble. Rivalitat que en el curs d'aquells primers temps de guerra es manifestà clamorosament. Supremacia hostil que tot temps no ha cessat d'humiliar Amèrica i de discutir-li l'independent imperi.

Seguí el procés d'aquesta manifesta rivalitat durant el curs de la guerra, és a dir, fins que Nordamèrica s'allistà al costat dels aliats serà cosa convincent àdhuc fent-ho de ràpida guisa.

Si d'un poble, si d'un imperi del planeta s'ha dit amb raó que tot el seu esdevenidor és a la mar, aquest poble és Nordamèrica i tota lluita que li vèdi el lliure trànsit acabarà per a arrossegar-la al combat, mentre no en tingui ella la completa hegemonia. Avui, com fa cent anys, Amèrica s'ha llançat contra aquells que li bloquejaven el lliure accés als ports on tenia encarrilats els seus afers. Darrerament aquests ports eren els dels pobles aliats i Alemanya la bloquejadora; però en els primers anys de guerra (i en el temps de pau) els més grans consumidors d'Amèrica eren els imperis centrals i el bloqueig el feia Anglaterra, segrestadora dels vaixells nordamericans contra la qual tota l'Unió clamà plena de justa ira.

Hom recordarà, també, que al perill anglès, Nordamèrica hi respongué anunciant la promulgació d'una llei que permetria a tots els navilis marxants "estrangers" d'arborar la bandera estelada. La qual cosa significava bé que Amèrica estava disposada a defensar de fet la navegació de tot vaixell, fos d'on fos, que vers ella anés o d'ella sortís. I no en va, ans des d'un punt de vista ben estrictament nordamericà, el segon dels Catorze Punts que Wilson dictava per a l'establiment de la pau futura estatua la llibertat de les mars, que esdevindran, ja que no foren obertes a la llibertat que demanava Amèrica, motiu de la més formidable lluita.

Ultra aquesta principalíssima raó per la qual Amèrica es trobava per egoisme més lligada amb Alemanya que amb els aliats, hi havia: Primera: el comptar-se el Japó entre aquells i haver-li fet els aliats concessions que constitueixen una amenaça per a Nordamèrica (cessió de Tsing-Tao, de les illes Marshall i Carolines), que avui ja ha esdevingut qüestió amb motiu del nou mandat japonès sobre l'illot de Yap, lloc d'unió dels cables del Pacífic. Segon: l'ésser constituït el poble nordamericà per un nucli importantíssim d'originaris d'Alemanya i més encara d'irlandesos amb els quals s'ha de comptar perquè tota empresa tingui feliç èxit. Tant, que com ho assegura Ferrisani, la guerra de l'Unió contra Alemanya hauria esclatat ja per l'afer del Lusitania de no encendre's paral·lelament la revolució irlandesa al costat de la qual Amèrica s'hi trobava clamant per l'ensolcida del comú opressor. I, encara, contra Anglaterra s'hi comptava entre la d'altres minories, la propaganda canadenc a propòsit de la qual diu l'autor que suara havem esmentat: "La meitat de les ciutats del Massachussets són poblades per elements catòlics, d'origen francès, atrets del Domini vers els Estats Units tant pel guany dels salaris com pel desig d'escapar al veïnatge dels colons anglesos. Aquests emigrants canadencs porten amb ells l'odi a la Gran Bretanya que vivifiquen les diferències de llengua, raça i religió i acabaran per fer inevitable l'unió del Domini canadenc francès als Estats Units".

¿I les simpaties bancàries? Enfront l'extensió del bloqueig aliat la banca Morgan refusà, l'any 1916, la demanda d'emprèstit que li adreçava França, tal com, per ordre d'Alemanya, s'havia abstingut de participar a l'emprèstit rus que seguí a la Conferència d'Algèssires (3).

Però malgrat tot, malgrat de comanar-li el seu estricte interès la participació a la guerra d'Europa, des del primer moment del conflicte i al costat d'Alemanya per a acabar, potser, ben aviat amb el gran enemic, Wilson i Amèrica esperaren. ¿Per què? No era, doncs, únicament l'interès el mòbil de Nordamèrica? Hi havia algun secret instint, alguna moralitat, algun pudor que li vedava de prestar ajuda contra els aliats i que abans la menaria al sacrifici? ¿Es desvetllava algun bell sentiment dintre el yankee que hom pinta tan metallitzat? Certament, i és en aquest bell punt psicològic aquell en el qual França havia d'apoiar-se, segons nosaltres a l'hora de la pau.

(Continuarà.)

(1) Keyne, llibre citat, i Lansing, articles a l'"*Echo de Paris*".

(2) Cap pau que no sigui "una pau per la victòria" no es pot cloure; una altra pau que aquesta seria catastròfica pel present i un crim contra les generacions futures. L'Amèrica no l'hauria de desitjar. (James-Mark Baldwin. "La neutralitat americana", any 1916.

(3) Les temptatives d'aliança franco-germano-russa. (Comte Witte. "*La Revue Universelle*" del 15-3-1921.)

LES ARTS

PER

M. A. CASSANYES

Sobre la moderna art francesa

Entre els escriptors d'art moderna que fan l'exègesi de les noves tendències pictòriques que ixen a llum, Maurice Raynal se'n destaca per la seriositat, la lògica, el net esperit deductiu i l'elevat punt de vista que tan xoquen amb l'empírica i superficial xerrameca o amb la incoherent i apocalíptica revelació en voga. M. Raynal, la qual recent estada entre nosaltres tants de bells records ha deixat, ha tingut la gentilesa de trametre'ns algunes de les seves darrerres obres de les quals anem a fer un breu comentari segurs com estem de llur importància.

És la primera la monografia, il·lustrada amb trenta dues fototípies, de Georges Braque publicada en edició ben simple i original per la revista "Valori Plàstic" de Roma. Després d'esmentar que Braque sembla "haver realitzat el miracle exigint pel Croce" en la seva cèlebre afirmació "tota intuïció és expressió". Raynal fa un profund examen d'aquesta i de la sèrie de deduccions ne surt i ens apar que ben palès el constatament, no de la seva falsetat, sinó de la seva arbitrarietat. Ja que Croce suposa una necessària successió de causa i efecte entre ambdós termes, i, com diu Raynal, no hi ha causes ni efectes, l'aital successió és a voltes simultaneïtat i a voltes precessió. Cosa que li fa suposar que en Braque, l'expressió no segueix a la inspiració, ans potser la precedeix i que així "l'obra de Georges Braque és un objecte completament creat per la força d'emoció que l'ha propiament feta néixer" i la tal emoció per a realitzar-se recull alguns elements dels objectes que l'envolten o que recorda el més plens possible d'humanitat. "Jo am la regla que corregeix l'emoció", diu Braque, i com aquesta regla no és una creació arbitrària, ans com amb justícia diu Raynal "l'emoció de Georges Braque ella mateixa crea la regla que necessita", així "els objectes que esguarda la seva sensibilitat prenen la forma de la seva ànima".

Les reproduccions ens mostren que Georges Braque és un fogós que estima l'ordre, un vehement que ama el contenir-se, i així la seva obra és com una pèndula que va de l'una a l'altra tendència de les dues que es comparteixen el domini del seu esperit: una exuberant impressionabilitat i un desig d'ordre estricte que el mena a una abstracció lògica i glaçada. Co. que fa que passi de la brutal sensació de l'*Anvers* 1906 a través els decoratius arabesques de l'ornamental "Calanque" de 1907 i de la geomètrica estructuració volumínica dels paisatges de 1908, 1909 a l'abstracte, inflexible, categorica, ordenació de geomètrals estructures de les obres cubistes dels anys 1910 a 1914 en què l'obra és interrompuda per la guerra fins a l'any 1917. Sembla que aquesta ha fet renèixer la vehement cordialitat de Braque, puix la seva obra ha perdut la inflexible fredor i ha guanyat una abundància joiosa que l'apropa més cada dia, en esperit, a l'exuberant fauvisme de l'*Anvers*. No gens menys i, per bé que l'obra de Braque és ben bé dels nostres dies tan torturats i dona també aquell *pavor nocturnus* de què ens parla Italo Tadolato, les seves darrerres obres ens donen la impressió de plebeia plenitud, de burgesa abundància, de sana cordialitat que ens el fan considerar com el Chardin dels nostres dies, un Chardin en el qual la concepció domina la visió, un Chardin que no còpia amorosament co que la visió li revela, ans al contrari, cerca en la seva memòria visual algun element que doni semblant de vida, d'humanitat a les abstractes figuracions del seu esperit.

El perill que ens fan obirar les darrerres obres de Braque, és a dir la possibilitat "d'un fauvisme del cubisme" com ja hi hagué el de l'impressionisme, ha fet que el *purisme* d'Ozenfant i Jeanneret nasqués a l'hora precisa. La seva recerca dels purs elements plàstics dels objectes despullada de tota fantàstica i sovint incoherent dispersió dels elements dels mateixos, (ja Gleizes observa que el cubisme de Braque, Picasso... mantenia encara la pintura dintre la descripció, ja que solament havia canviat la, diguem-ne sintaxi d'aquesta), creiem que és un punt d'apoi fortíssim per a la creació d'obres fortes i a la vegada un fre a les divagacions fantàstiques i amorfes. En l'admirable prefaci que M. Raynal escrigué per a l'exposició de pintures puristes que els dits senyors Ozenfant i Jeanneret celebraren a les galeries Druet a primers d'any, l'oportunitat, la justificació, els fonaments i el possible esdevenidor de l'escola purista hi eren comentats, explicats, definits de guisa tan bella, amb tan serena precisió i lúcida esguard que considerem el dit prefaci com una de les millors produccions de Raynal i com un exemple model de seriosa crítica d'art.

Esperem rebre l'obra "Picasso von Maurice Raynal", de la qual Monitor ha rebut ja el prospecte, per a parlar novament de l'eminent crític i de l'excels i proteic artista, l'esguard del qual, com digué el nostre J. M. Junoy, "veu néixer les albes de l'art quotidianament abans que el dels altres".

MARQUÈS-PUIG:

L'exposició que Marquès-Puig ha celebrat a les Galeries Layetanes, ens mostrà un artista dotat d'un ben personal esperit d'estilització i especialment d'unes dots per a la composició ben rares entre nosaltres. Fa poc que en aquestes mateixes planes, parlant d'una obra del mateix pintor, ens dolíem que el bell efecte que les recerques de la línia precisa i de la justa ordenació de volums ens produïa, fos contrarestat pel colorit, tot fred i mort.

Retreiem les nostres paraules perquè ens apar, després d'aquesta exposició, que la nostra observació fou paral·lela a la del mateix artista, qui sense abandonar la seva peculiar parquedat de colorit, ha arribat a obtenir la matisada coloració d'algunes, potser les millors de les obres exposades. Algú ha fet retret a En M. P., de la diguem-ne inspiració literària de les seves pintures. Trobem aquest retret absurd; puix no coneixem cap obra d'art plàstica que mereixi ésser nomenada clàssica que no pugui dir-se que és,

més o menys, il·lustració d'un text. Precisament el nostre retret a En M. P. és de no haver fugit completament en la inspiració, com ja n'ha fugit en la plasmació,—diriem sota el mestratge, directe o indirecte, de Seurat,—de l'impressionisme. Aquesta supervivència de l'època en què semblava "que els pintors havien d'ésser uns pobres d'esperit", fa que En M. P. abandoni els temes on la imaginació plàstica troba un ample camp per un íntim i familiar gènere anecdòtic.

REVISTA DE LA PREMSA

PER

J. V. FOIX

Catalanisme i universalisme

A l'editorial d'aquest número ens referim a un article de Luis Araquistain; sigui'ns permès de completar els nostres comentaris en aquesta secció on modestament hom procura d'esclarir els mots, les idees i les dades que fan referència al moviment nacionalista català i al matis particular que en aquest moviment representa en un pla ideològic "Monitor".

Simpatia i antipatia

L'Araquistain alludeix sota el títol "Un català peninsularista i lliure" a l'alta figura d'Eugeni d'Ors, mestre d'una generació i mestre sobretot dels més afanyosos de dissimular, d'amagar aquest mestratge. I, des del seu començament, reporta per a comentar-los uns mots d'Antonio Machado reproduïts al "Nou glosari" que, en castellà, acaba de publicar el senyor d'Ors. El sentiment preponderant a la vida social espanyola és, segons el senyor Araquistain, de simpatia no pas d'antipatia com suposa el senyor Machado. La simpatia és una cèdula a Espanya de lliure circulació; ésser simpàtic és una garantia d'èxit; per llur do de simpatia han estat cotitzats valors nuls.

Les nostres escasses lectures ens inclinen a creure que l'arribisme per la simpatia és tal vegada universal. En les novel·les d'amor, en les biografies polítiques i en les vides d'artistes i de literats assenyalats redactades per contemporanis de les diverses literatures estrangeres al nostre abast, ben sovint l'èxit del protagonista és degut a aquest do innat, adquirit o conreat de la simpatia. Entre contemporanis el copet a l'espatlla o un tust oportú, poden obrir al minyó atrafagat les portes més feixugues. A Catalunya aquest tust, indiscret i incivil de vegades, ha estalviat nombre de duels d'honor. A Castella un "colmo" incongruent pot salvar un reu de mort. A França les grasses riallades d'En Daudet li fan perdonable els seus vituperis parlamentaris.

Verament que segons Luis Araquistain hi ha una antipatia menyspreable: el de l'envejós que creu malvolença una discrepància jassia objectiva contra el que pot destorbar àdhuc inconscientment un èxit extern d'una carrera qualsevol. Aquesta antipatia esdevé tot sovint rencor africà. Però hi ha en canvi una antipatia estimuladora, intel·lectual, a la qual els espanyols no estan inclinats i que per ventura és d'una sana virtut progressiva.

Un cas d'antipatia en el seu sentit noble que gosa posar el senyor Araquistain com a exemple és el de N'Eugeni d'Ors.

"Per a molts de castellans, l'Ors representava dos valors temperamentalment refractaris: l'oficialisme i el catalanisme en llur forma menys simpàtica, això és, un catalanisme amb tendència a isolar-se, a localitzar-se; era un alt funcionari de la Mancomunitat i d'acord amb la direcció espiritual d'aquest organisme, era també, en el seu fur íntim, quan menys, un autònom davant la resta d'Espanya, en el sentit més isolatiu d'aquest mot."

En això no hi ha, segons el senyor Araquistain, res de reproable: el senyor d'Ors féu una obra cultural excel·lent. Però aquest sentit d'oficialisme pugnava amb el sentiment d'universalitat i d'antioficialitat mantingut per la generació espanyola del 98: Unamuno, Baroja, Valle-Inclán, Maeztu, Azorín... El senyor d'Ors àdhuc pugnava amb co que en podríem dir, segons l'escriptor que venim traduint i comentant, lliberalisme o anarquisme còsmic.

"Però heu's aquí que l'Ors deixa d'ésser un home oficial i local, abandona els seus càrrecs i la seva terra i, lliure, inoficial empen el seu romiatge per tota la Península. Reemplaça el seu catalanisme per peninsularisme i no es limita en la seva llengua, ans l'amplia en la més extensa i eficaç de la castellana."

Isolament i localisme

D'aquests fragments traduïts de l'article del senyor Araquistain ens interessa l'afirmació de poca simpatia envers el catalanisme amb tendència a isolar-se i envers el senyor d'Ors en quant a funcionari oficial.

¿S'ha isolat, s'ha localitzat el catalanisme? ¿D'on s'ha isolat? ¿Per què s'ha localitzat? El catalanisme presenta dos aspectes; és cosa sabuda, repetida, vulgaritzada: el polític i l'espiritual. El catalanisme espiritual és el representat per la tendència general dels catalans a

retrobar a base de la llengua restaurada la tradició de la raça per a incorporar-la al moviment general de la civilització moderna. El catalanisme espiritual amb els seus diversos matisos, pugna per retrobar el seny col·lectiu dels catalans per a fer-lo apte per a alternar amb els altres senys col·lectius i donar-li una originalitat i una modernitat. En resum es tracta de continuar una tradició, i d'una manera apassionant, de crear una cultura. Per als més ardents dels catalans es tracta, través de Catalunya, de conèixer la Veritat.

El catalanisme polític és el representat per la tendència general dels catalans a voler el reconeixement de llur comunitat com a nació lliure i llur afany persistent de donar a aquesta comunitat una estructura estatal. Amb mots clars: la independència espiritual en l'ordre de l'esperit; la independència nacional en l'ordre polític. El problema és simple.

Per a arribar a la independència espiritual Catalunya ha començat per reintegrar-se a la llengua. Per a aquesta reintegració ha calgut un isolament inicial: el de la llengua castellana o espanyola. Bell punt s'ha fet un estat de consciència col·lectiu favorable a aquesta restauració lingüística, l'abandó del castellà o espanyol ha estat immediat. Per al restabliment de la llengua catalana, la llengua centro-peninsular era una nosa, continuava essent una nosa, un microbi pernicios que cal combatre per tots els mitjans, del qual cal immunitzar la novella adolescència del català. Per a alguns això és un vague sentiment, una romàntica aspiració; per a altres una voluntat. ¿És lícit de creure que per a l'elevació lingüística del català hom podia seguir d'altre procediment que el d'allunyar-lo de tot contacte del castellà o espanyol? Això no és menyspreu per a aquest idioma: és amor i voluntat pel català. ¿Hi ha un dany per la cultura en aquest isolament? Si de cas no serà per la cultura catalana.

Hi ha una altra raó favorable a aquest isolament espiritual: la cultura castellana o espanyola no aporta actualment res a la cultura general del món. Amb quatre segles de conviure mesquí Catalunya no ha beneficiat en res de la cultura universal; Castella no ha estat sols, no continua essent una detentora política de Catalunya sinó una inquisidora constant del seu propi esperit i, per extensió, del nostre. Una immensa biblioteca hom podria crear del que han dit els espanyols de llur país, de l'enderriment d'aquest país, de la seva barbàrie espiritual. I si ells mateixos se situen i es denuncien ¿què hi ha de cercar Catalunya que es retroba, se sent jove i ardida i posseeix el formidable instrument del seu idioma?

¿D'on s'ha isolat el catalanisme?

Però ací hi ha encara una altra qüestió. ¿D'on s'ha isolat el catalanisme? S'ha isolat de l'Espanya morta perquè la seva fredor encomanadissa l'hauria dut així mateix a la mort. Però s'ha refugiat a les sines càlides de les grans civilitzacions modernes, de la Itàlia renaixentista, de la Grècia antiga, lla on ha trobat una substància per acréixer la seva vitalitat i un exemple per assenyalat-se un ideal. Aquest isolament en rigor no ha existit no més que per Espanya. En un pla superior el catalanisme més que isolar-se s'ha incorporat lla on el seu instint de perfecció l'orientava.

El catalanisme polític no s'ha isolat ni d'Espanya: s'ha retret. I no és pas que l'ideal de nombre de catalans no sigui d'arribar a aquest isolament, però la diplomàcia de partit l'ha ordenat devers una intervenció conservadora que desapareixerà bell punt els atributs estatals de Catalunya siguin els que requereixen a una lliure nació. A cada nació un Estat, s'ha dit; però és més: a cada cultura li cal un Estat. I per a la protecció, l'expansió i el domini de la cultura catalana un Estat protector urgeix si no es vol la seva desaparició, imminent.

Un altra cosa és de saber si el catalanisme s'ha localitzat i per què. Al costat del catalanisme com a voluntat de cultura existeix un catalanisme sentimental i romàntic que el completa i àdhuc un catalanisme balcànic manifestat esporàdicament. El catalanisme cultural no s'ha localitzat: s'ha universalitzat fins allà on ha estat possible. El sentiment tampoc s'ha localitzat:

els millors homenatges a les nacions del nostre planeta que reclamen llur independència han sortit de Catalunya. El catalanisme balcànic manifestat només de temps en temps i conreat per professionals del desordre, és l'únic que ha estimulat aqueixes baixes rencors que, de fer-se un estat comú d'esperit, esdevindrien un perill de localització contrària a l'universalisme a què deu aspirar tot nacionalisme modern. Però és curiós de remarcar que aquests representants del catalanisme localista són segurament, en altres ordres d'idees, correligionaris del senyor Araquistain: extremistes, revolucionaris i àdhuc anarquistes. El major nombre dels partidaris del separatisme catastròfic no admetrien una vegada obtinguda la nostra independència nacional, una jerarquia que permetés la instauració d'un govern d'ordre que orientés la nació cap a un esdevenidor de grandesa imperial. Són els que s'oposarien a tota acció diplomàtica secreta que tendís a cercar les aliances exteriors, la col·laboració internacional que requereix la seguretat de la nostra república, o que es solidaritzarien amb els pacifistes estrangers per a impedir tota possibilitat d'expansió territorial àdhuc essent aquesta necessària per a l'equilibri econòmic del País. És clar que, davant aquest separatisme anàrquic és possible i àdhuc eficaç l'organització d'un separatisme científic, positivista, realista que prepari el país per a l'obtenció de la seva llibertat i faciliti la tasca dels reconstructors de la Confederació imperial.

Podria ésser que en dir localització Luis Araquistain es referís a tota forma de govern nacional per a Catalunya, això és, que considerés el problema nacional de Catalunya com a una simple qüestió d'autonomia local. Aquesta confusió és en part deguda a què els representants parlamentaris de Catalunya a Madrid no usen en llurs parlaments el lèxic estrictament nacionalista que es deriva de llur programa de partit i àdhuc de llur nominació. Altra part és deguda a que la recatalanització del nostre país no és completa i que en el cor i en la intelligència de cada català no hi ha encara una voluntat nacional. Això per ventura és qüestió d'apostolat; àdhuc és possible que la propagació d'aquesta voluntat nacional es derivés ràpidament d'una tàctica ben orientada de política ofensiva seriosa i persistent.

Cal partir però des de Madrid, des de París, des de Roma, des de Londres del fet real que el catalanisme no és una qüestió local sinó nacional. El senyor Araquistain i tots els seus amics espanyols lliures i peninsularistes en considerar al catalanisme l'han d'enfocar sota aquest punt de vista, això és, com a una voluntat i un sentiment col·lectiu d'obtenir un govern nacional propi reconegut com a tal pel govern de Madrid, de París, de Roma i de Londres. Només amb aquest convenciment la seva obra d'unificació peninsular solidaritzada amb la dels esperits lliures i peninsularistes de Lisboa i de Barcelona pot ésser d'alguna eficaça per a una política federadora i universalista.

Eugeni d'Ors i l'oficialisme

Eugeni d'Ors, funcionari, era un home lliure i inoficial, segons nosaltres. Tan lliure i tan inoficial com en l'actualitat. Potser caldria opinar i gosem d'opinar que més lliure que no pas avui. Eugeni d'Ors, deixant de banda tota anècdota, tenia en la direcció espiritual de l'organisme nacional incipient, una màxima llibertat d'actuació. El record d'aquesta perdurà en la història del nostre renaixement. El lamentable per nosaltres és que aquest suprem mestratge espiritual s'hagi truncat. Poques vegades per ventura un organisme oficial havia adquirit aqueix valor d'universalitat i paradoxalment d'inoficialitat com en l'etapa de direcció d'orsiana. Que la generació espanyola del 98 sigui antioficialista té una interpretació natural; la mateixa de la intervenció intel·ligent de l'Ors i d'altres escriptors assenyalats de Catalunya en el governament del nostre país. El catalanisme representa precisament entre nosaltres aquesta llibertat i aquesta antioficialitat que caracteritza aquella generació espanyola.

¿Fou un autònom davant d'Espanya? Evidentment. La llàstima seria d'haver perdut aquesta autonomia. Segons nosaltres però, àdhuc allunyat de Catalunya, àdhuc si el cas fos possible de situar-se davant i contra Catalunya, l'Eugeni d'Ors romandria un autònom d'Espanya. Per a un home lliure de la categoria liberal que propaguen l'Araquistain i els seus amics, la Pàtria només interessa en quant representa una garantia de llibertat. Per a Eugeni d'Ors, nosaltres demanem que ens sigui lícit d'opinar que el catalanisme té la seva adhesió en quant representa aquella fórmula de superior cultura que per al nacionalisme reclamava el nostre car Josep Carbonell. D'altra part, un altre escriptor il·lustre, Gabriel Alomar, ha exposat sobre aquest tema tot allò que una intelligència lliure n'opinarà d'ésser interrogada. El mateix Araquistain n'ha donat belles proves.

El fet més important en el senyor d'Ors és d'haver intervingut; el fet més freqüent és el d'inhibir-se per a la crítica; el fet més dolorós és que el senyor d'Ors hagi hagut de passar de la intervenció a la inhibició.

Catalanisme i peninsularisme

Segons el senyor Araquistain l'Ors ha reemplaçat el seu catalanisme pel peninsularisme. ¿No és lògic de creure que el catalanisme ja és en si una manifestació peninsularista? Espanya no és la Península ¿no és ver? El catalanisme, per bé que opini el contrari el senyor marquès de Dos Fuentes, no és una forma d'espanyolisme ans bé d'antiespanyolisme; però una forma de peninsularisme fatalment. Si per un plebiscit semblant a aquests que ens ressenya l'actualitat internacional fos possible la divina meravella d'atorgar a Catalunya el dret de segregar-se territorialment del continent i de constituir-se en paradís flotant damunt la Mediterrània, estem segurs de la majoria imponent que donaria el seu vot favorable. Però el fet que l'ha clavada com una cunya entre la Gàl·lia poderosa i la Hispània tronada li donà unes fronteres singulars que l'obliguen a debatre's en la tragèdia.

El catalanisme doncs, peninsularista malgrat seu, ho és des del punt que cerca per a la Península una nova estructura. D'un punt de vista abstracte, Pi i Margall i la seva escola antany i Eugeni d'Ors actualment, propugnen per una constitució federal que no és la federativa que reclama "Monitor" però que s'hi conté com en la seva matriu. La federació gairebé diríem que ha estat, que continua essent una derivació del catalanisme, i en la majoria de partits catalans —adherents del tradicionalista— un complement. Prat de la Riba, Rovira i Virgili i Francesc Pujols han advocat per a aquesta federació, els dos primers deixant el com i l'amb qui per a després d'obtinguda la llibertat nacional i el darrer, Francesc Pujols, demanant-la amb els països de llengua catalana. És clar que els primers parteixen de ço que s'ha convingut de dir-ne la Catalunya gran, i el darrer de la Catalunya estricta. Adhuc bell nombre de separatistes integres indiquen la possibilitat de federació amb aquells països que més convindran als interessos de l'Estat català independent.

"Monitor", des del seu primer número, ve propagant la idea de federació i de confederació partint de Catalunya lliure com a entitat central d'aquelles, començant per una confederació peninsular i ampliant-la a una gran Confederació llatino-occidental.

Tot això és utòpic verament; però si a Espanya els esperits lliures tinguessin interès a pervenir-hi haurien donat ja llur veu i haurien propagat la idea d'una Catalunya-nació, factor sense el qual cap federació, cap entente no és possible.

L'eficàcia del castellà o espanyol

El senyor d'Ors, segons Luis Araquistain, no es limita al català i s'amplia en l'eficàcia i extens castellà, conegut així mateix per espanyol. Nosaltres creiem que en aquella llengua hom pot ampliar-se; però ¿és més intens? ¿És més eficaç? A Catalunya el senyor d'Ors és llegit en català, és, ha estat eficaçíssim en català. Però en castellà no és, erròniament o no, tan llegit, i, sense dubte, del tot ineficaç. Escriure en castellà a Catalunya és, avui dia, isolar-se'n. Tota idea, tota acció propagada o orientada en castellà va de cara al fracàs. O isolar-se de Catalunya o isolar-se d'Espanya; en la qüestió lingüística no hi ha un terme mig entre nosaltres. Una versió de l'Odissea com la publicada en català per Carles Riba, és, entre els catalans d'avui, d'una eficaçia infinitament superior a tota la literatura espanyola moderna. Un simple avis electoral, posem per exemple, aparegut en 300 exemplars de "La Veu", és de més eficaçia que un avis electoral advers publicat en 80.000 exemplars de "La Vanguardia". El fet pot contrariar Castella però honora sense dubte Catalunya.

Universalisme

A Luis Araquistain, esperit noble, el contraria l'isolament de Catalunya. Altre temps Portugal també s'isolà i continua vivint, amb joia o amb fatiga, en aquest isolament. Nosaltres, ara per ara, no temem, com a nacionalistes, de localitzar-nos; és avui dia que Catalunya viu localitzada. Precisament tot el procés del catalanisme és de lluitar contra aquesta localització que li imposa un organisme central per a obtenir amb la llibertat l'universalisme que li és negat. El catalanisme, doncs, és entre nosaltres, la fórmula més perfecte d'universalisme; la llibertat de Catalunya representarà el seu ingrés a l'esperit i a la cultura universals.

Bolxevics i patriotes russos, alemanys i petits Estats bàltics, senten prevenció per Polònia, empenya contra la seva voluntat i per influències externes, pel camí de l'error. Una Polònia pacífica i liberal, industrial i laboriosa, és una necessitat per l'equilibri europeu. Una política directa a la vegada contra Alemanya i Rússia condueix únicament a la ruïna.

El programa fascista

Els lectors de MONITOR s'interessaran segurament per aquest programa exposat damunt el Popolo d'Itàlia:

- Els fascis italians de Combatiment demanen:
- a) que els Tractats de pau siguin revisats i modificats en aquelles parts que es considerin inaplicables o la qual aplicació pugui ésser font d'odis formidables i foment de noves guerres;
 - b) l'anèxio econòmic de Fiume a Itàlia i la tutela dels italians residents en terres d'almat;
 - c) la separació gradual d'Itàlia del grup de les nacions plutocràtiques occidentals a través del desenvolupament de les nostres forces productives internes;
 - d) l'acostament a les nacions enemigues—Àustria, Alemanya, Bulgària, Turquia, Hongria—però amb dignitat i partit de la necessitat suprema dels nostres límits septentrionals i orientals;
 - e) creacions i intensificació de relacions amigables amb tots els pobles de l'Orient, no exclouent el dels Soviets i del Sud-Orient europeu;
 - f) reivindicacions, sota el punt de vista colonial, dels drets i de les necessitats de la nació;
 - g) renovació de totes les nostres representacions diplomàtiques amb elements exlits de facultats especials universitàries;
 - h) valorització de les colònies italianes de la Mediterrània i d'altres atlàntic amb institucions econòmiques.

Itàlia mediterrània

Mussolini ha exposat baronívoltment la seva fe italiana:

"Tinc una fe il·limitada en l'esdevenidor de grandesa del poble italià. És el més nombros i homogeni. És destí que la Mediterrània giri entorn nostre. És destí que Roma torni a ésser la ciutat directiu de la civilitat en tot l'Occident d'Europa. Alcem la bandera de l'imperi, del nostre imperialisme que no cal confondre amb el de marca prussiana o anglesa. Encomanem a les noves generacions que sorgeixen la flama d'aquesta passió: fer d'Itàlia una de les nacions sense la qual és impossible de concebir la història futura de la humanitat

Repellim totes les estòlides objeccions dels sedentaris que ens parlen d'analfabetisme. Per damunt dels pessimistes que ho veuen tot gros a casa d'altri i tot petit a casa nostra, volgüem tenir l'orgull de la nostra raça i de la nostra història. La guerra ha augmentat enormement el prestigi moral d'Itàlia. Hom crida "Visca Itàlia" en la llunyana Letònia i adhuc en l'encara més llunyana Geòrgia. La Itàlia és l'ala tricolor de Ferrin l'ona magnètica de Marconi, la baqueta dels Toscanos, el retorn a Dante, en el sisè centenari de llur trespat. Somniem i preparem—amb la fatiga quotidiana—la Itàlia de demà, lliure i rica, amb les mars i els cels poblades de les seves flotes, amb la terra fecundada. Pugui el ciutadà que ho veurà, dir allò que Virgili deia de Roma antiga: *imperium Oceanum, faman terminavit astras*: l'imperi finia a l'Oceà, però la seva fama arribava a les estrelles".

¡Bell llenguatge! ¿No us sembla catalans amics?

Les edicions italianes

El prof. Giovanni Calabritto, de Nàpols, per a completar la nostra informació sobre la tasca editorial italiana durant el present any, ens comunica que la casa Carabba és a punt de publicar un seu volum contenint una traducció de "Il Trovatore" de Concha Espina, i un altre seu volum de *Contistes hispans contemporanis*, entre els quals un del català Buhigues. Agraïm profundament al prof. Calabritto el seu interès per MONITOR i establim gustosos l'intercanvi que ens demana de la nostra gaseta amb "Fontanna".

Tot allò que es refereix a Itàlia és del més alt interès per al català. La nació catalana i la nació italiana han de conviure tothora en una fraterna cordialitat.

—La Casa Nicolò Zanichelli, de Bolònia, ha publicat un gros volum en 8.º, ricament il·lustrat, original d'Adolfo Venturi sobre *Leonardo da Vinci pittore*. Aquesta obra, vasta, forma part de les publicacions de l'Institut d'Estudis Vincians, de Roma, que dirigeix Mario Cermenats. Comprèn notes històriques sobre la pintura de Leonardo, les obres pictòriques de Leonardo i les restes de l'obra pictòrica de Leonardo.

—Entre altres llibres d'interès apareguts a Itàlia, remarquem:

GiOTTO, per I. B. Apupio. Primera monografia italiana completa sobre la vida i les obres del gran mestre. 259 fototípies.

JACOPO BELLINI e i suoi libri di disegni, per Corrado Ricci. (Ed. Fratelli Alinari-Firenze).

MIREIA, de Mistral, versió en prosa a cura d'E. Fabietti.

Imperialismo romano e politica italiana, per Ettore Pais. (Ed. Zanichelli, Bolònia). Història simplificada en la qual combaten entre ells un principi del bé que es diu Roma i un principi del mal que es diu Alemanya. És un llibre profundament italià.

L'armonia fondamentale del verso latino (2.º volum) per Enrico Cocchia. (Ed. Luigi Pierro, Nàpols).

Zagreus. Estudi sobre l'Orfisme (ed. Bari, Laterza), per Vittorio Macchioro. L'estudi més complet sobre l'orfisme aparegut a Itàlia.

Saggio di interpretazioni Manzoni, per G. Donati. (Ed. Zanichelli, Bolònia).

Entre els periòdics remarcables italians, recordem: *Bilichnis*, revista romana d'estudis religiosos que ha pres el nom de l'antiga llàntia de dues flames. És una de les primeres revistes italianes destinada a propagar la necessitat de dirigir l'atenció al fet religiós entès com a camp lliure investigació científica i com a problema fonamental en la vida de l'esperit. S'ocupa d'història de les religions, de crítica bíblica i neotestamentària, del moviment religiós i espiritual contemporani, de filosofia, pedagogia, psicologia i art religiosos. El sumari del fascicle de gener conté: *Ernesto Haackel*, per Sarlo; *L'attuazione di Treitschke*, per A. Tilgher; *Il sindaco di Cork e il culto degli eroi*, per G. Costa, etc.

La Ronda (Roma), pertany a un grup que preten d'oferir obres originals de poesia i de crítica i de posseir un pressupost d'estètica lògica i tradicional.

Oceanica (Roma) orgue del grup internacional d'art i de cultura que vol difondre l'*Oceanisme*, o sigui "alliberar la humanitat del particularisme, substituir per la intuïció la cultura burgesa i la sensació física, donar novament als hòmens el sentit de l'infinit...", etc., etc....

L'Italia che scrive (A. F. Formigini, editor, Roma). Suplement mensual a tots els periòdics i bellament informatiu. Als dos números que hem rebut i que agraïm, corresponents a gener i febrer d'enguany, s'hi conté entre el sumari *La fortuna di Dante nel mondo I, Francia*, per F. Picco i II. *Ungueria e Finlandia*, per P. E. Pavolini.

En el darrer número recensionem cordialment MONITOR.

DE PINTURA

L'Exposició d'Art Espanyola a Londres

La revista anglesa "Burlington Magazine" publica en el número de desembre passat un article del Director del museu "National Gallery"—Mr. C. J. Holmes,—comentant la recent exposició de pintura espanyola celebrada a la "Royal Academy" de Londres.

Tot reconeixent els pregons coneixements i la gran autoritat de Mr. Holmes en matèria d'art, ens permetrem de fer algunes objeccions i aclariments a les crítiques generals i de detall que ha dedicat a la pintura espanyola exposada a la capital britànica.

En general el públic anglès veu i contempla les obres d'art d'ací des d'un punt de vista molt seu, molt anglès i, per tant, molt lluny d'aquell en què hauria de situar-se per a ben jutjar. Aquella posició, aquest allunyament mena a la crítica anglesa vers l'afirmació d'una pila d'errors i d'equívocs, tot passant per alt bell nombre de punts essencials.

Per exemple: Mr. Holmes assegura que no pot juntar-se al cor d'elogis desmesurats que a Londres han tributat a l'*Anunciació* del Greco, obra, enc que no acabada (i aquesta és una de les raons d'abstenció de Mr. Holmes), d'extraordinària força, de pregón i veritable sentiment religiós i d'un magnífic, brillant colorit que recorda la riquesa del *Sant Maurici* de l'Escorial.

La tela *Sant Lluís Rei de França* no la reconeix Mr. Holmes, com a legítima obra del Greco. N'hi hauria prou per a contrarrestar el seu dubte en respondre que el Sr. Cossío l'ha considerada i classificada com una de les obres més tràgiques i personals del mestre. No té, és cert, el brillant colorit de l'*Anunciació* ja esmentada, (no és propi del tema), però tot essent fortament tràgica s'avalora amb una riquesa de grisos suficients per a fer del *Sant Lluís* un pictòric monument.

Rera un tracte massa lleuger de diverses obres de Velázquez, Mr. Holmes fa especial esment del retrat de l'infant Baltasar Carles, que considera com a obra del taller d'aquell pintor. ¿Del taller, només? ¿No l'ha considerada l'actual Director del Museu del Prado, Don Aureliano de Beruete y Moret, com una de les més legítimes i bones que produí la mà de Velázquez? Sortosos que forem de visitar assiduament l'exposició, i permetre'ns detinguts estudis de les obres presentades, podem, altrament, remarcar algunes particularitats d'aquesta obra que passa per alt Mr. Holmes i qualsevol de les quals val més per a la seva atribució que si la signatura del mestre fos en el quadre.

El dibuix,—planta de la figura i composició,—és d'una fermesa, arrogància i distinció, que ningú, sinó Velázquez, no l'ha obtinguda. S'ha de veure la majestat amb què el príncep es manté dret, com planten aquelles cames i peus en terra, com porta la destra el bastó de comanament i l'esquerra s'apoya a la cadira, i la riquesa i tracte magistral amb què Velázquez pintà aquelles cortines vermelles que encercen la figura. Sols el refinat compendre del mestre i la seva valenta pinzellada podia produir una obra així.

Amb això n'hi hauria prou per a establir el crèdit més complet d'aquesta tela; però, encara: ¿com són de reveladors aquells guants, faixes i armadura del príncep? ¿Qui més, sinó Velázquez els podia pintar? L'armadura pintada amb un desembaràs que sorprèn fins als més pregons coneixedors de l'obra més directa del mestre sevillà, desembaràs i valentia que en certs trossos (lluents, per exemple, fetes amb gruix de color llançat més que aplicat amb el pinzell), fa pensar en alguns Rembrandt, quan el mestre holandès barallant-se amb l'obra en execució, s'hi llançava intensament arribant a resultats que ningú no ha atès. Diguí-ho sinó el *Bou escorxat* del Louvre. La faixa, carminosa, és tan exacta i magistral com la del retrat equestre del mateix príncep del Museu del Prado. I el tapís vermell de la cadira revela en cada pinzellada la mà del mestre i el seu estil inconfusible.

És cert que de la testa no pot dir-se'n el mateix que diríem de la del príncep a cavall del Prado, però cal tenir present que aquesta darrera és, per ventura,

CRÓNiques DIVERSES

La Rússia antiga i moderna segons Georges Sorel

"Els nostres hòmens d'Estat han destrossat, sense remordiment, l'antic imperi del zar Nicolau, que havia fet tants de sacrificis per la causa comú. Crec, però, que ningú no gosaria de sostenir que aquest tractament cruel imposat a un aliat desgraciat, hagi procurat molta de glòria als campions patentats de la Justícia internacional.

Per valuar, de la manera més imparcial, aquesta política, cal recordar que la raó perd tots els seus drets quan la por domina l'home i quan els caps de les potències sortides vencedores de la darrera guerra resten terroritzats de sentir a parlar de bolxevisme. Aquests han cregut que fer obra utilíssima de defensa social afavorint la creació de petites repúbliques, destinades a formar una espècie de muralla xinesa al llarg de la frontera russa.

Ara es comença d'advertir que aquest pla no és per ventura destinat a tenir tot el succés que havien previst els nostres Maquiavels.

L'Armènia gojava de fortes simpaties en els cercles de polítics, perquè alguns rics comerciants armenis havien emprès nombrosos periodistes a què denunciessin els delictes dels trucs. Però heu's ací que se sap avui que Armènia és acabdillada per un govern sovieta. Podríem preguntar-nos si una semblant aventura no pot esdevenir a Polònia; en aquest país existeix el pitjor pauperisme d'Europa, i la seva indústria sembla condemnada a vegetar, mancant els mercats que abans tenia a Rússia. Fa poc, un sacerdot de Silèsia, Ulitzka, expressava el temor de veure la seva comarca envaïda pel bolxevisme, en el cas que aqueixa fos reunida a Polònia. (cfr. *Tempo* 14-15 gen. 1921).

Així mateix en els Estats riberecs del Bàltic, és feta una activíssima propaganda bolxevic, que podria submergir les democràcies parcialment socialistes, una mica vacil·lants, creades immediatament després de les evacuacions alemanyes.

No solament els polítics de l'Entente han preconitzat el destrossament de Rússia: capitalistes francesos, al quals l'antiga legislació industrial moscovita havia obstaculat en llur activitat i que no podrien fer prosperar llurs oficines sota el règim bolxevic, han concebut projectes singularment únics, dels quals en referiré les línies característiques."

(Sorel es refereix al fraccionament proposat per Raoul Labry en el seu llibre *La Indústria russa de la revolució*).

"Ço que ens és odiós en el fraccionament de Rússia, hauria verament colpit a molts que n'han estat els defensors, si les il·lusions democràtiques no haguessin aperduat els esperits millors a França. Tots es donen compte que la dinastia dels Romanoff no podria acceptar de pujar al tron de Pere el Gran i

de la Gran Caterina, si Rússia hagués de pendre acte dels fraccionaments que se li volen imposar. És també lícit d'afirmar que aquests fraccionaments constitueixen una garantia concedida contra el zarisme als polítics que tenen la pretenció d'ésser al primer lloc en el camí del progrés. Sense dubte molts d'ells no discerneixen fàcilment els lligams que existeixen entre el fraccionament de Rússia i la desaparició definitiva del seu antic règim..."

"És del tot natural que un fraccionament de Rússia, fent impossible una restauració del zar, sembli una operació meritòria als campions del dret democràtic."

"Churchill és per ventura l'únic home d'Estat de l'Entente que ha comprès que per salvar l'Europa del perill revolucionari cal acordar-se amb els pitjors reaccionaris, els quals denominarien d'establir novament els Romanoff al tron."

"Crec que si l'Entente no hagués estat tan temerosa dels danys que el zarisme podria ocasionar a la democràcia, potser a hores d'ara el bolxevisme estaria destruït."

"Els nostres hòmens d'Estat no arriben encara a comprendre que cal escollir entre el zarisme i el bolxevisme; fins i tant que aquests es mantinguin en llurs il·lusions democràtiques el govern de Lenin no estarà seriósament en perill. Els demòcrates russos (que ells mateixos es diuen socialistes revolucionaris), es donen compte probablement d'aquesta situació. Llurs principals esperances les basen damunt els complots directes contra la vida dels caps dels soviets."

La Polònia és un perill segons F. S. Nitti

Segons expressa Nitti a l'*United Press*, Polònia en els seus límits actuals no és una garantia de pau, ans és un perill. Adhuc després de la pau es troba en situació d'odi amb Rússia i amb Alemanya. Relativament, segons Nitti, té sota les armes l'exèrcit més nombros del món. Vasts somnis imperialistes són propagats en moltes d'esferes polítiques, sobretot damunt l'Ucraïna. El tractat de Versalles ha traçat les fronteres, no en vista de necessitats ètniques o econòmiques, sinó amb criteri militar; ha tractat erròniament de separar del tot Alemanya de Rússia. La separació augmenta les simpaties; Alemanya i Rússia, per llur constitució estan destinades fatalment a entendre's. La Polònia, realitzat el miracle de la seva unitat, es debat entre somnis imperialistes, enemistats dels veïns i ruïnes econòmiques.

Per molt de temps la política aliada ha estat un seguit d'errors: depressió d'Alemanya vol dir odi de l'Alemanya; isolament absolut de Rússia, vol dir transformació de Rússia en Estat militar; persecució de Turquia, vol dir excitació a l'odi islàmic.

la millor que produí Velázquez i única dintre la producció del mestre per la simplicitat i execució i que la del retrat exhibit a Londres, podria molt bé ésser còpia pel mateix Velázquez d'algun altre estudi pres del natural, del qual podia servir-se'n per a diversos retrats de l'infant i on la mà per lliure que sigui, sempre es troba quelcom lligada, car no crea. Però quan Velázquez pintà la resta del quadre posant probablement vestit i armadura en un maniquí, llavors va llançar-se tenint el natural enfront i sorgiren així els prodigis esmentats.

Altrament, un estudi minuciós d'aquest quadre ens ha permès d'observar que la testa ha estat, encara que poc, quelcom restaurada i l'excés de quantitat de vernís que té la tela (defecte capital de què pateixen bon nombre de les obres posades sota el tutejat anglès), contribueix més que a debilitar el cap a no sostenir-lo a l'altura de la resta de l'obra on l'execució essent més àmplia i no havent sofert restauració apareix més en el seu primitiu estat.

Però hi ha més encara. Mr. Holmes nega també l'autenticitat del *Calabacillas* del mestre. Diu que és molt pròxim de Velázquez, quan hom té la certesa de què es tracta d'una obra de la primera època madrilenya. L'arranjament del color, negre el vestit i gris el fons serien demostracions prou definitives si no n'hi hagués d'altres de més inconfusiblement característiques del mestre.

Tampoc creu Mr. Holmes en l'autenticitat d'un retrat de l'Infant Cardenal Ferran d'Austria, de la mateixa època que el *Calabacillas* i un cap de cervol, indiscutiblement velazquí.

Un poc més i Mr. Holmes arribaria a negar-nos l'autenticitat de tots els Velázquez del Museu del Prado i a gallejar de més pregons coneixements en matèria d'art espanyola que el més autoritzats tractadistes hispans.

Del retrat de Na Mariagna d'Austria, pel Carreño en diu: «capable done—hàbilment fet. Nosaltres en guardem un bell record i a les nostres notules en conservem la impressió d'una dels més delicats i interessants retrats de la reina Mariagna quan vídua.

«El lleuger Antolínez no cal que ens aturi», diu Mr. Holmes. Ell que és representat per una magnífica Assumpta produïda en l'últim any de la seva vida (mori als 40 anys) i una de les millors Puríssimes que ha produït la pintura hispana.

Quan parla de Goya ens assabenta el Director de la «National Gallery» que dubta que dues de les obres que figuren en aquesta exposició com d'aquest mestre, siguin de la seva pròpia mà. Són: un retrat de la reina Maria Lluïsa que, certament, no és pas un exquisit retrat i l'altre la tan coneguda escena amorosa de dues figures a peu dret i paisatge al fons. La de la dona amb mantellina, de cos groc i faldilles negres i l'home en rosa, blancs pantalons i botes altes que s'ha dit si eren els retrats del mateix autor i la Duquesa d'Alba.

Referint-se a aquest quadre, Mr. Holmes remarca la feblesa de la figura d'home perquè solament és abocetada i no acabada com el reste; com si no fos possible que un esboç sigui d'un valor tan definitiu com l'obra més minuciosament finida.

Esmenta, Mr. Holmes, algunes altres obres del mateix autor; però sentim dir que si alguna vegada s'apropa d'una crítica clara i justa, generalment s'entorna al seu punt de vista equivocat i encara que parla amb entusiasme del retrat de la petita comtessa d'Haro, no fa el més petit esment del superb retrat «La Tirana», propietat de l'Acadèmia de Sant Ferran, obra en la qual concorden ultra la riquesa de coloració, l'execució meravellosa i tota la força característica de Goya, ni del no menys importantíssim retrat de la Marquesa de Lazán i altres que són en la mateixa sala i mereixerien una atenció especial.

I fineix l'article de Mr. Holmes, parlant de la influència de Goya, remarcable en alguns pintors posteriors,—per exemple Alenza,—dels quals a Londres haurien desitjat d'admirar-ne més obres i d'alguns pintors moderns que també voldrien més abundantment representats.

Així al·ludeix Mr. Holmes, sense parar-s'hi, tota la moderna pintura espanyola de Goya als nostres

dies, sense adonar-se ni esmentar el magistral retrat de dona, de Rosales que s'ha exposat a Londres, ni «El Jardí dels poetes» de Fortuny, alguns interessants Pinazo, una escena de platja de Sorolla, a la qual no hi ha pintura anglesa contemporània que s'hi pugui comparar, tres Zuloaga que no són pas, és cert, el millor d'aquest pintor, i altres i altres que ometim per a no fer inacabables aquestes ratlles. Citem només els més ben representats: Benedito, López Mezquita, Chicharro, Sotomayor, Regoyos, Russinyol, Beruete...

No cregui ningú que fins ací ens hagi llegit que la nostra fi és lloar l'actual producció artística general d'Espanya. No; coneixem perfectament l'estat actual de la pintura espanyola i les lloables tendències que orienten a les diverses escoles peninsulars renaixents: la pintura que ja pot dir-se catalana i la forta renovació que s'opera d'un temps ençà en l'art castellana.

Però, havent pogut comparar l'exposició de pintura espanyola de Londres amb les de la mateixa art angleses que paral·lelament es celebraven i, de guisa especial amb la més important d'elles, la de la «Royal Society of Portrait Painters», on descomptat un retrat de grup pintat per Sargent en la seva primera època (i que és una gran pintura) i un bon retrat d'home fet per En Shanon, no hi havia cap més obra de qualitat, podem afirmar que la pintura anglesa contemporània no està pas a major altura de l'espanyola que ha concorregut a l'exposició celebrada darrerament a la capital britànica.

GUILLEM BERNES DE LES CASES.

La conjuració sinn-feiner a Irlanda

El moviment separatista irlandès és complex; no hi ha homogeneïtat, i és natural, entre els sinn-fein. Segons una correspondència apareguda a *Le Temps* el fundador del moviment, Arthur Griffith és un burgès autoritari partidari de l'estabilitat social i

convençut que els deures de l'home són de ténier Déu i de servir la seva nació. «Dirigint, però, aquesta agitació s'hi troba James Connolly, precursor de Lenin en molts de punts de la seva ideologia socialista. Segons Connolly, la resistència d'Irlanda contra Anglaterra ha estat històricament tant una qüestió social com nacional». «Connolly assòcia la seva doctrina social al nacionalisme que l'ha fet un insurrecte creador de la *Citizen Army*, tenint com a col·laborador el famós orador sindicalista James Larkin. Segons Connolly, el primer resultat a atènyer per als obrers és la independència irlandesa. Connolly fou fusellat després de les lluites que se succeïren després de la proclamació de la independència nacional el 24 d'abril de 1916».

«Hom és temptat de demanar, ha escrit John F. Boyle, si Connolly perseguia realment una idea nacional o si desitjava sobretot de crear una anarquia a Dublín quan va pendre part a la insurrecció. Abans que tot, Connolly sentia un odi fulgurant contra els capitalistes».

«Si la revolta de l'abril del 1916 hagués reeixit ¿no hauríem vist l'endemà davant per davant les *Irish Volunteers* i la *Citizen Army*?» «Els sinn-feiners d'esquerra han exposat certes consideracions sobre l'eficàcia amb la qual el proletariat, amo dels ferrocarrils i dels ports, podria, en una Irlanda lliure, impedir l'exportació dels productes dels camps, abans d'haver estat ell mateix copiosament alimentat. D'altres sinn-feiners se senten en completa simpatia amb els mètodes de Lenin i volen deslliurar la pàtria irlandesa per a fonde-la a la vasta Internacional del proletariat». «Cal creure, doncs, que una Irlanda alliberada aquests senyors del *Sinn-Fein* es lliurarien a una guerra civil, però sense dubte els nacionalistes conservadors dominarien en aquest país on, com a França, la propietat rural és molt dividida per bé que el proletariat urbà té una gran confiança en la seva força».

El número de Maig de «Monitor» serà dedicat íntegrament a la commemoració del centenari de Napoleó.

Altés : impressor : Barcelona

ELS PERFUMS DE MYRURCIA

B. CARBONELL I BATLLE

Cable «Carbat» - SITGES

EXPORTACIÓ DE VINS SELECTES EMBOTELLATS

Malvasia de Sitges

Moscate de Sitges

Marques extra-fines elaborades amb seleccions de velles collites

Vermouth GRECO

Exclusiva per l'Amèrica-hispana dels vins de taula «Castell del Bosch» grans marques «CORRENT» i «GRAN CRIANÇA»

Fàbrica de Paper de Tina-Vidua de W. GUARRO

FUNDADA EN EL SEGLE XVII

Proveïdora del paper Sellat de les Repúbliques de Xile i Argentina. — Paper de fil de totes menes. — Paper a mà. — Paper de barba. — Paper d'ofici. — Paper per a edicions. — Paper per a dibuix. — Paper-tela. — Cartrolines. — Cartrolines de colors. — Cartrolines de fil per a cartes. — Targeteria. — Estoixeria. — Sobres, etc.

Magatzem i despatx: GRANVIA LAIETANA, 11. - Barcelona

Manufactura de Sabates

PAU BENAZET

Construcció sòlida en

Sabates de Nen i Home

Pròximament, gran succés industrial en sabates de Dona

SITGES

(BARCELONA)

FÀBRICA DE IMPERMEABLES

(Casa Fabregat)

**G a b a r d i n e s i
I m p e r m e a b l e s**

CONFECICIO : A : LA : MIDA

BALMES, 50

BARCELONA

GALERIES LAIETANES

Granvia, 613

BARCELONA

Téléfon 4902-A

ANTIGUITATS - ART MODERNA

Brodat: Tapissos: Camafeus: Alcatifes perses

Mobles d'estil

Exposicions constantment renovades d'obres d'art dels més afamats artistes moderns

Actualment: Exposicions Armengol i Bas i Marian Llavaneres

Proximament: Del 22 abril al 6 maig: J. Aragay i J. Sagrelles